

Verslag NCP Stakeholderbijeenkomst 24 november 2009

Op 24 november 2009 vond de 4e stakeholderbijeenkomst plaats van het Nationaal Contact Punt OESO richtlijnen. De bijeenkomst in Den Haag werd bezocht door 30 personen afkomstig van vakbonden, maatschappelijke organisaties, brancheorganisaties, bedrijfsvertegenwoordigers en voorzitters van centrale ondernemingsraden. Bij de bijeenkomst waren ook twee leden van het peer review team aanwezig, namelijk Andrew Kavchak van het Canadese NCP en Andre von Walter van het NCP Frankrijk.

Tijdens de bijeenkomst is gesproken over de update van de OESO richtlijnen in 2010, de peer review, de stand van zaken van de meldingen en het navigatie instrument 'voor MVO richtlijnen en codes.

Terugkoppeling OECD Watch seminar Bangkok

Na de opening van de bijeenkomst door NCP-voorzitter Frans Evers deed Joris Oldenziel (OECD Watch) verslag van hun 3-daagse trainingseminar voor NGO's in Bangkok, Thailand. Ongeveer 50 NGO's en vakbonden uit Zuidoost Azië namen deel aan deze seminar. Doel van de training was om de deelnemers voor te lichten over de OECD Guidelines, de werking van NCPs, het meldingen systeem en wijzen waarop NGO's preventief de dialoog kunnen zoeken met lokale bedrijven. NCP lid Herman Mulder verzorgde een workshop tijdens dit seminar en nam deel aan een rollenspel met NGO's. De eerste dag was een open (multi)stakeholder seminar. De tweede dag was een interne bijeenkomst waarin het proces van NCPs werd besproken. De laatste dag betrof een technical class gericht op het indienen van meldingen. Grofweg zijn issues behandeld als: Hoe tools te gebruiken om bedrijven te benaderen, te betrekken, te stimuleren, te onderzoeken en hoe bouw je partnerships op met bedrijven.

Op deze wijze draagt het Nederlandse NCP bij aan de promotie van het NCP en de OESO richtlijnen buiten Nederland.

Lucia van Westerlaak (FNV) geeft aan dat het betrekken en samenwerken met bedrijven in Azië anders is dan wat we gewend zijn in Nederland. Machtsverhoudingen liggen anders. Bedrijven in Azië stellen zich meer gesloten op en hebben een top-down benadering en dat maakt het voor NGOs heel lastig om ze te benaderen, laat staan om ze bij MVO issues te betrekken.

Herman Mulder benadrukt dat het van belang is om de promotie van de OESO richtlijnen verder te laten gaan dan alleen de 42 OESO lidstaten en adhering countries.

Winand Quadvlieg (VNO NCW) vult aan dat outreach met name naar landen als China en India erg belangrijk is om een level playing field te creëren. Deze promotie activiteiten naar opkomende economieën zou geïntensiveerd moeten worden.

Tenslotte ontstond er een korte discussie over de synergie tussen OESO richtlijnen en andere internationale standaarden als Global Compact, GRI en ISO 26000. Later bij het agendapunt

‘update van de richtlijnen’ komt dit onderwerp terug (zie verder). Herman Mulder geeft aan dat er diverse initiatieven zijn die meer lijn moeten brengen tussen deze ‘global standards’.

NCP Peer Review

De peer review van het Nederlandse NCP dient vier doelen:

1. review van de organisatiestructuur en de praktijk van dit NCP;
2. onderling leerproces;
3. aandragen van inbreng voor de 2010 update van de OESO Richtlijnen; en
4. basis voor de evaluatie van het NCP door de Staatssecretaris van EZ aan de Tweede Kamer,

en richt zich op drie thema’s:

1. de effectiviteit van de promotie;
2. de behandeling van cases; en
3. de organisatiestructuur van het Nederlandse NCP.

Het review team maakt gebruik van diverse methoden om het NCP op de deelonderwerpen te evalueren. Zo zijn er (groeps)gesprekken gevoerd met enkele key stakeholders, is een questionnaire naar een grote groep stakeholders verzonden, en heeft het NCP secretariaat een besloten website voor het review team gemaakt waarop allerlei achtergrondinformatie gedeeld wordt.

Andrew Kavchak van het NCP Canada en voorzitter van het peer review team lichtte de stand van zaken rondom de peer review toe. Kavchak gaf aan dat het een leerervaring is die voor alle NCP’s interessant is. Zo was het voor het NCP Canada al inspirerend dat er in Nederland volgens een ‘Decree’ (het instellingsbesluit) van de Staatssecretaris wordt gewerkt. Verder organiseert Canada in navolging op Nederland binnenkort zijn eerste stakeholderbijeenkomst. De peer review geeft tevens veel interessante input voor de komende update van de OESO richtlijnen in 2010.

Naast het peer review proces en de planning werd nadrukkelijk aandacht gevraagd om de questionnaire in te vullen die naar 100 stakeholders is gestuurd. Het invullen van deze vragenlijst is cruciaal voor het verbeteren van de werking van het NCP, maar is ook belangrijk om tot aanbevelingen te komen voor de OESO over de Richtlijnen en NCP’s in het algemeen. De response van de stakeholders tot nu toe was laag.

Op 9 december moet alle informatie binnen zijn, aangezien op 10 en 11 december het hele peer review team bij elkaar zal komen in Den Haag om in hoofdlijnen de eindconclusies te formuleren. Op basis hiervan zal in het eerste kwartaal van 2010 het eindrapport worden opgesteld, dat eind maart 2010 gepresenteerd zal worden bij de OESO. Na deze presentatie wordt het rapport ook gepubliceerd op de NCP-website en onder stakeholders gedistribueerd.

Update OESO richtlijnen 2010

Roel Nieuwenkamp van EZ zette zijn ideeën uiteen voor de geplande update van de richtlijnen in 2010. Hij benadrukte vooral het belang van internationale outreach, communicatie en promotie om de OESO richtlijnen meer elan te geven t.o.v. andere internationale standaarden zoals Global Compact, ILO en ISO26000. Er wordt competitie ervaren tussen deze standaarden. Daarin moet meer duidelijkheid komen. Zo biedt OESO richtlijnen meer dan Global Compact en vormen ze het meest omvattende MVO kader.

Daarentegen wordt Global Compact beter opgepakt door (grote) bedrijven dan de OESO Richtlijnen en heeft het meer outreach. Dat komt ook door het VN label dat eraan hangt. De naam 'OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen' is echter niet aansprekend genoeg en zou beter gewijzigd kunnen worden in bijvoorbeeld 'Global Guidelines for Responsible Business'. Deze zouden dan op termijn door alle G20 landen onderschreven moeten worden. Probleem hierbij is dat grote en invloedrijke landen als China en India last hebben van het 'not invented here' en het 'what's in it for me' syndroom. De OESO wordt toch snel gezien als 'niet van hier'. Daardoor zal er een verhoogde outreach inspanning moeten komen vanuit de OESO en vanuit de stakeholders waarbij deze nieuwe industrielanden worden verleid om deel te nemen aan de OESO richtlijnen. Hier zou eveneens de VS een grote rol in kunnen hebben als zij de OESO richtlijnen krachtiger zouden oppakken. Ook hier is nog het nodige te doen aan lobby en PR.

Herman Mulder beaamt dat het creëren van een level playing field van groot belang is evenals dat alle OESO landen de richtlijnen even serieus nemen en zo 'functional equivalence' van de NCP's realiseren. Joske Bunders vult aan dat verkenningen in en met China en India wenselijk zijn om te achterhalen wat voor hen interessant zou zijn.

In de update wordt aansluiting gezocht bij het framework van John Ruggie waarbij due diligence van bedrijven op het thema mensenrechten centraal staat en waarbij NCP's worden genoemd als mogelijk instrument voor 'remedies'.

Naast het uitbreiden van de mensenrechtenparagraaf is het wenselijk dat in de update:

- de OESO Richtlijnen en de Investment Declaration worden ontkoppeld, zodat ook landen die deze Declaration niet hebben ondertekend wel de OESO Richtlijnen kunnen onderschrijven;
- een sterker 'learning network' ontstaat rondom NCP cases. Deze vormen een schat aan informatie en lessons learned. Deze zouden beter ontsloten kunnen worden. NCPs zouden om die reden vaker dan eens per jaar bij elkaar moeten komen.

Marleen van Ruijven (Amnesty International) geeft aan dat de Human Rights Compliance Assessment (HRCA) een geschikt tool is voor bedrijven om due diligence op dit gebied mee op te pakken. Winand Quadvlieg geeft aan dat Global Compact binnenkort een rapport publiceert waarmee bedrijven zichzelf 'Ruggie proof' kunnen maken.

Lucia van Westerlaak benadrukt dat de FNV via TUAC nauw betrokken is bij de update en dat aanpassingen gewenst zijn om melders beter te beschermen tegen de 'toorn' van bedrijven in termen van ontslag, bedreiging of erger. En wat doe je als lokale NGO's en vakbonden niet betrokken willen worden in een melding? Verder is aandacht gewenst voor de follow-up van mediation of de eindverklaring. Hoe monitor je voortgang? Belangrijkste nog wel is dat ketenverantwoordelijkheid wordt meegenomen in de OESO richtlijnen en dat de 'investment nexus-leer' wordt losgelaten, anders zijn de OESO richtlijnen binnen enkele jaren 'volledig irrelevant' geworden.

Joris Oldenziel (OECD Watch) vindt het van belang om het verschil duidelijk te maken tussen juridisering en mediation. Wanneer ben je als NCP mediator en wanneer 'fact finder'? Het loopt nu vaak door elkaar. Marleen van Ruijven vult aan dat het resultaat van mediation belangrijk is. Als 'remedy' voor benadeelde partijen daadwerkelijk het resultaat is, zullen meer NGO's het instrument toepassen.

Er moet meer dwang en incentives (carrots & sticks) komen voor bedrijven om de OESO richtlijnen na te leven, bijvoorbeeld door bedrijven uit te sluiten voor het financieel instrumentarium van de overheid.

De voorzitter noemt het – soms grote – kwaliteitsverschil tussen NCP's als aandachtspunt. Herman Mulder benadrukt tenslotte dat de rol van de financiële sector moet worden meegenomen.

De precieze Nederlandse inzet voor de update moet nog worden bepaald. Hiervoor zal een stakeholderconsultatie door EZ worden georganiseerd eind januari 2010.

NCP cases

Het NCP lichtte kort de stand van zaken per lopende melding toe. Over de aard van de cases kunt u meer informatie vinden via: www.oesrichtlijnen.nl/ncp/lopende-meldingen en via de apart per casus genoemde websites.

SHV Makro / Pakistan:

Nadat gebleken was dat het bedrijf in kwestie zijn aandeel in de joint venture met een lokaal bedrijf verkocht had voordat de melding was gedaan bij het NCP, heeft het NCP besloten de procedure af te sluiten met een eindverklaring. Het NCP zoekt echter eerst nog uit wat de huidige band is tussen SHV Holdings en het Pakistaanse bedrijf, dat de naamsrechten op Makro heeft verworven.

Meer inhoudelijke informatie over deze melding is beschikbaar bij [OECD Watch](#).

Corrib Gas project / Ierland:

Deze casus, die gaat om een project ter exploitatie van een offshore gasveld in Noordwest Ierland door Shell et al., is in februari 2009 ontvankelijk verklaard, waarna eind april met betrokken partijen is gesproken. Omdat de standpunten van beide partijen dusdanig ver uit elkaar liggen, zien het Ierse en het Nederlandse NCP weinig ruimte voor bemiddeling. Melder is vervolgens per brief eind september gevraagd naar diens mening hierop. Bij instemming of bij geen response kondigden de NCP's aan met een eindverklaring te komen. Omdat response van de melders uit is gebleven, stelt het Ierse NCP, in overleg met het Nederlandse NCP, nu een eindverklaring op.

Meer inhoudelijke informatie over deze melding is beschikbaar bij [OECD Watch](#) en het [Ierse ministerie van Communicatie, Energie en Natuurlijke Hulpbronnen](#).

Shell CAPSA / Argentinië:

Wegens een beroep op parallelle procedures door Shell, ook bij voortgang van de NCP procedure op aspecten die *niet* het onderwerp zijn van deze parallelle procedures, heeft het Argentijnse NCP besloten de NCP-procedure af te sluiten met een eindverklaring. Het Nederlandse NCP zal geconsulteerd worden voor deze verklaring. Wegens het zomerreces in Argentinië heeft het Nederlandse NCP nog geen concept-eindverklaring ontvangen.

Navigatie tool MVO-codes

Dagmar van den Brule (MMG Advies) presenteert de stand van zaken m.b.t. het navigatie instrument voor MVO codes die momenteel in ontwikkeling is. De inhoud hiervan is tevens te lezen in het meegestuurd discussiedocument hierover.

Na de presentatie gaven enkele stakeholders aan behoefte te hebben aan dit instrument, maar dat er meer verdieping in mag, bijvoorbeeld: hoe weet je welke gedragscodes je vooral in India moet inzetten en hoe weet je welke gedragscodes de beste zijn? Worden er kwalitatieve criteria toegepast? Komt er een weging en een voorkeur uitrollen? Laat het ook zien waar gedragscodes falen of welke gewoonweg nep zijn? Waar zit het Ruggie framework? Worden mensenrechten voldoende meegenomen? Hoe los je de ongelijksoortigheid op, bijvoorbeeld tussen gedragscodes voor beginners en gevorderden? Laat het ook zien of je voldoet aan de OESO richtlijnen? Kortom, wat moet de uitkomst zijn van de selectie?

Ruud Beumer (MNO) geeft daarop aan dat het niet de bedoeling kan zijn dat het instrument alle verantwoordelijkheid bij de ondernemer uit handen neemt. Het filteren van een bos van meer dan 100 gedragscodes naar een overzichtelijk lijstje van 5 is al een hele winst.

De voorzitter besluit met instemming van de aanwezigen om een expertmeeting te organiseren om deze knelpunten te doordenken. Tijdens de stakeholderbijeenkomst hebben verschillende personen aangegeven mee te willen denken over het perfectioneren van het navigatie instrument voor MVO codes en richtlijnen. Deze aangeboden extra denkkraft is van belang om het instrument optimaal aan te laten sluiten op de behoeften van ondernemers en brancheverenigingen.

[Deze expertmeeting heeft inmiddels plaatsgevonden op woensdagmiddag 16 december te Utrecht. Daarbij is besloten om met een werkgroep het instrument in fases verder te ontwikkelen. De eerste fase is het op korte termijn aanbieden van een navigatieschema waarbij de ondernemer gedragscodes kan selecteren op OESO richtlijn/thema en sector. In de volgende fases wordt een normatieve route uitgewerkt waarbij conflictvermijdende kenmerken en landeninformatie worden toegevoegd en tenslotte ook handelingsperspectief wordt gegeven.]

MvY / TvH / YY